

ПОДОЛАННЯ КЛЮЧОВИХ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕХОДУ ДО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

В умовах євроінтеграції України та складної економічної ситуації, що склалася, існує об'єктивна необхідність переходу національної економіки на якісно новий вектор розвитку, що базується на інноваційно-інвестиційній моделі, шляхом реалізації інноваційного потенціалу та підвищення інноваційної активності. Активне використання досягнень науково-технічного прогресу в рамках впровадження інноваційної моделі є дієвим стримуючим чинником економічної кризи, яка триває.

Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки базується на твердженні, що інвестиції та інновації взаємопов'язані і взаємодіють, тому ефект досягається лише тоді, коли основні обсяги інвестицій спрямовуються в технологічну структуру економіки, що забезпечує пріоритетний розвиток вищих технологічних укладів. Якщо інвестиції за своєю структурою не відповідають технологічній структурі виробництва і не спрямовані на її поліпшення, то вони перестають бути базою для економічного розвитку. Саме така тенденція спостерігається в економіці України.

Важливим чинником гарантування стійкого економічного розвитку країни є забезпеченість потреб економіки інвестиційними ресурсами та ефективне їх використання для досягнення технічного переозброєння виробництва, підвищення якісних показників господарської діяльності й покращення рівня життя населення. Тому в умовах сьогодення інноваційно-інвестиційна безпека держави та загрози, що виникають в даній сфері, є ключовими та такими, що потребують вчасного виявлення, попередження й першочергового подолання в процесі переходу до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки.

Інвестиційно-інноваційну безпеку в Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України визначено як стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості [1].

Передумовами інвестиційної складової є наявність у потенційних інвесторів інвестиційних ресурсів та реальних інвестиційних намірів в умовах розвиненого інституціонального середовища для здійснення капіталовкладень. При наявності таких факторів можна говорити про можливість забезпечення інвестиційної безпеки держави, яка характеризується наступними параметрами:

- акумулювання і підтримування економічною системою нагромаджень та капітальних вкладень на рівні, що гарантує необхідні темпи розширеного відтворення та технологічне переозброєння економіки;

- ефективне використання інвестиційних ресурсів, за якого приріст інвестицій до будь-якої галузі спричиняє більший приріст національного доходу через зростання зайнятості, обсягів виробництва, доходів, а отже, і попиту в інших галузях та видах діяльності;

- забезпечення незалежності національної економіки.

Оскільки в сучасних умовах глобальної конкуренції стало довгострокове зростання здатна гарантувати лише інноваційна спрямованість інвестиційних процесів, в структурі економічної безпеки держави необхідно приділяти належну увагу її науково-технологічній (інноваційній) безпеці.

Категорія інноваційної складової безпеки характеризує здатність науково-технічного потенціалу країни генерувати, впроваджувати і сприймати інновації. У сучасних умовах розвиток науково-технічного прогресу і реалізація його досягнень у всіх сферах життєдіяльності суспільства є основою збереження і нарощування економічного потенціалу будь-якої країни.

Таким чином, інноваційна сфера держави передбачає наступне:

- сталий розвиток економіки на основі інноваційних перетворень;

- забезпеченість економічної системи держави власними, а також залученими ззовні інтелектуальними та технологічними ресурсами;

- генерування якісних зрушень в економіці за рахунок впровадження інновацій у всі сфери життєдіяльності суспільства.

Відповідно до інноваційно-інвестиційної моделі проблеми забезпечення інвестиційної та інноваційної безпеки держави необхідно розглядати та вирішувати в комплексі. Виходячи з цього можна виділити основні загрози економічній безпеці держави в інноваційно-інвестиційній сфері, які представлені на рис. 1.

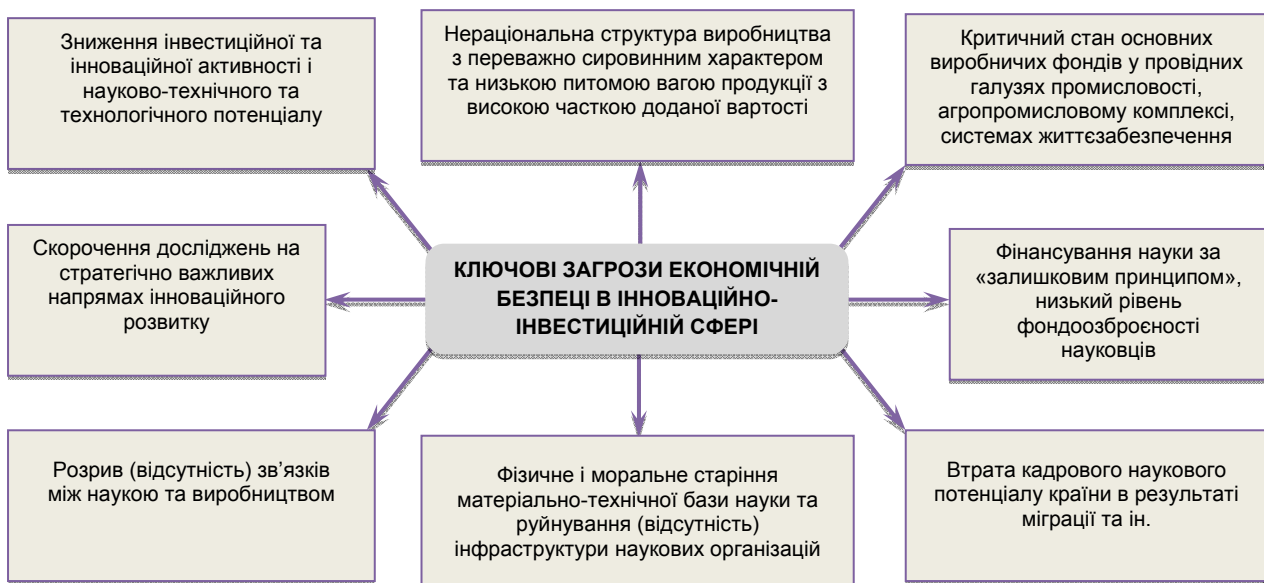

Рис. 1. Загрози економічній безпеці держави в інноваційно-інвестиційній сфері

У науково-технічній сфері формується одна з найсуттєвіших загроз економічній безпеці країни, а саме – низький рівень інноваційного розвитку реального сектору економіки. Відсутність дієздатних механізмів стимулювання інноваційної діяльності підприємств та організацій приводить до деградації науково-технічного потенціалу, повільного оновлення продукції виробничого комплексу та втраті конкурентоспроможності як на міжнародному, так і на внутрішньому ринку країни в умовах поглиблення процесів глобалізації.

Загрозу в даній сфері становить також низький рівень фінансування державою та приватними інвесторами наукової діяльності, що призводить до згорання науково-дослідних й конструкторських робіт, закриття науково-дослідних інститутів та конструкторських бюро, масового звільнення висококваліфікованих спеціалістів та їх виїзду за кордон («відплив мізків»).

Поєднання двох важливих складових інвестиційної та інноваційної безпеки зумовлює підвищення самозабезпечення держави ключовими технологіями, нарощування технологічного потенціалу на основі новітніх науково-технічних досягнень дозволяє зміцнити економічну безпеку держави, адже масове використання перспективних технологій сприяє прискореному переведенню економіки на інтенсивну модель її розвитку й зниженню або нейтралізації економічної залежності держави від зарубіжних країн.

Зміцнення інноваційно-інвестиційної безпеки можливе лише в умовах утвердження в суспільстві інноваційної ідеології й усвідомлення винятково важливої ролі науки, новітніх технологій та інформатизації. Тільки шляхом посилення мотиваційних механізмів всіх учасників інноваційного процесу та належного фінансування наукових досліджень можна сподіватися на структурну і технологічну модернізацію науково-технічного потенціалу країни, інтеграцію науки і виробництва, а також належне забезпечення потреб країни науковими кадрами.

Головним критерієм інвестиційної та інноваційної безпеки держави є конкурентоспроможність її економіки, оскільки модернізований на високотехнологічній основі реальний сектор економіки – це найбільш надійний «резерв» у разі несприятливого розвитку подій.

В сучасних умовах саме в даних сферах економічної безпеки було виявлено найбільш небезпечні загрози, що виступають каталізаторами ряду інших загроз економічній безпеці України за всіма її складовими. Виходячи зі складного стану реального сектору економіки України ліквідація вищезазначених загроз повинна мати комплексний та системний характер в контексті переходу національної економіки на якісно інший рівень її розвитку, що спирається на інноваційну модель з відмовою від сировинної орієнтації, з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Такий перехід має обов'язково супроводжуватися виведенням значної частини національного виробництва з тіні, рішучою протидією хабарництву та корупції, боротьбою з відтоком капіталу за кордон.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства економічного розвитку України від 29.10.2013 р. № 1277 // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/>
2. Економічна безпека : навч. посіб. / під заг. ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647 с.
3. Економічна безпека держави: оцінювання та стратегічні орієнтири забезпечення [монографія] / О.В. Комеліна, С.В. Онищенко, А.В. Матковський, О.А. Пугач. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 202 с.